

KATEDROVÝ TELEGRAF

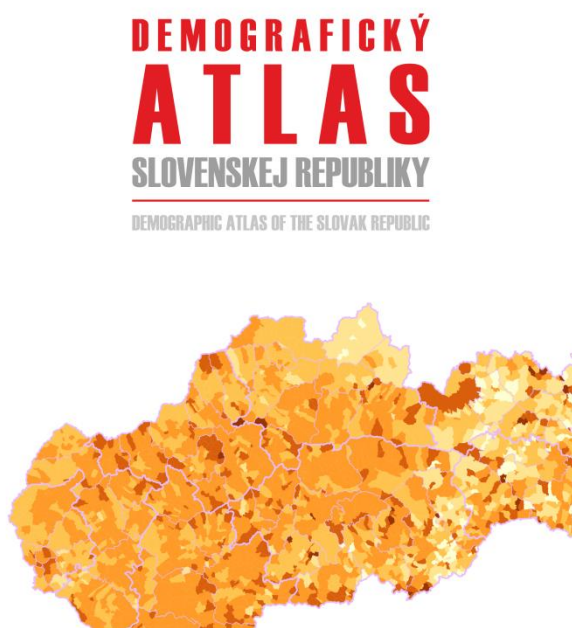
Súhrn informácií z katedrových newsletterov za zimný semester 2014/2015

NOVÉ PUBLIKÁCIE

Vyšiel nový Demografický atlas Slovenskej republiky

Demografický vývoj v transformujúcich sa postsocialistických krajinách je živou témou viac odborných debát už viac ako dve desaťročia rokov. Zdá sa, že témy spojené s úbytkom obyvateľstva, migráciou a najmä populačným starnutím, sa už definitívne „zakorenili“ aj vo verejnom a politickom diskurze, a demografia sa dokonca viac či menej explicitne objavuje aj vo volebných programoch politických strán pred parlamentnými voľbami. Nedá sa povedať, že by pred rokom 1989 populačné otázky a populačné politiky neboli témou (špeciálne v krajinách východného bloku), avšak razancia demografických zmien po roku 1989 akceleruje demografický výskum v nebývalej miere.

Predkladaný Demografický atlas Slovenskej republiky reflektuje aktuálnosť demografických a populačno-geografických tém, a nadväzuje na pomerne bohatú atlasovú tvorbu na Slovensku respektíve v bývalom Československu. Komplexný Atlas obyvateľstva Slovenska vznikol v roku 2006, teda pred ôsmimi rokmi. Demografický vývoj odvtedy prešiel viacerými viac i menej očakávanými zmenami. Pribudli výsledky populačného cenzu z roku 2011. Aktualizácia demografických údajov bola síce dôležitým, avšak nie jediným impulzom pre vznik nového uceleného diela. Tak ako samotné demografické zmeny, vyvíjajú sa aj demografické výskumy, pribúdajú nové metódy a uhly pohľadu na oblasť demografického vývoja. Predkladaný atlas sa snaží reflektovať túto skutočnosť. Prináša niektoré nové prístupy, prezentuje výsledky niektorých novo aplikovaných metód demografickej analýzy, a to aj v regionálnom a lokálnom priestore. Viaceré prezentované mapové a grafové výstupy idú skôr viac do hĺbky a podstaty demografických procesov namiesto čo najširšieho záberu a presahov do iných vedných disciplín.



Branislav Bleha, Boris Vaňo, Vladimír Bačík (editori)

Geografika

Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského, Inštitút informatiky a štatistiky

Demografický atlas Slovenskej republiky sa už nevracia a nemapuje obdobie pred rokom 1989, ktorému sa venovalo mnoho odborných štúdií vrátane už spomenutého Atlasu obyvateľstva Slovenska. Namiesto toho sa snaží o čo najpodrobnejšie hodnotenie posledných dvoch dekád demografického vývoja. Využíva metódu časovej komparácie troch prierezov pri cenálnych údajoch (1991, 2001, 2011), resp. viacročných priemetov pri demografických procesoch, a takto mapuje celé obdobie od osamostatnenia Slovenskej republiky v roku 1993.

Autori z Katedry humánnej geografie a demografie Prírodovedeckej fakulty a Výskumného demografického centra využili širokú základňu predchádzajúcich výskumov a zúročili mnohoročnú spoluprácu obidvoch pracovísk.

editori

Branislav Bleha, Boris Vaňo, Vladimír Bačík

Kolektív autorov Demografického atlasu Slovenskej republiky v zložení B. Bleha, D. Jurčová, J. Meszáros, V. Pilinská, B. Šprocha, B. Vaňo odprezentovali publikáciu dňa 12.3.2015 na pôde našej fakulty, za účasti odbornej verejnosti a médií. Dielo vyvolalo veľký záujem, čo sa pretavilo do plodnej diskusie a neformálnych rozhovorov po oficiálnom programe. Na tvorbe máp sa podieľali V. Bačík, P. Ďurček a D. Kusendová. Preklady a korektúry spracoval M. Horňák.

Nová prognóza vývoja rodín a domácností

Predstavujeme prvú oficiálne zverejnenú prognózu rodín a domácností až do úrovne okresov Slovenska, na ktorej autorstve sa podieľali aj pracovníci našej katedry.

Transformácia reprodukčného správania a najmä procesov úzko spojených s formovaním a rozpadom rodín a domácností prebiehajúca v poslednom štvrtstoročí významnou mierou ovplyvňuje a bude ovplyvňovať ich počet a vnútornú štruktúru. Monografia „Prognóza vývoja rodín a domácností na Slovensku do roku 2030“ predstavuje nielen najnovšiu prognózu cenových domácností na celoslovenskej a okresnej úrovni pre obdobie rokov 2014 – 2030, ale prináša aj analýzu počtu, charakteru a zmien cenových domácností medzi sčítaniami 1991 a 2011 v spojitosti s transformáciou reprodukčného správania. Je výsledkom spolupráce troch inštitúcií: Prognostického ústavu SAV, INFOSTATu - Výskumného demografického centra a našej katedry na PriF UK.

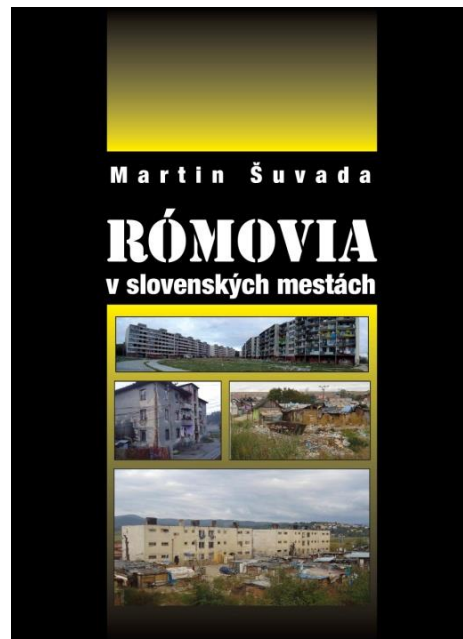
Bola prezentovaná 13. Novembra 2014, v rámci týždňa Festivalu vedy a techniky na Prírodovedeckej fakulte UK. Je k dispozícii na nasledujúcej adrese:

http://www.prog.sav.sk/fileadmin/pusav/download_files/nezaradene/Prognóza_vyvoj_a_rodin_a_domacnosti_SPROCHA_VANO_BLEHA.pdf



Nová monografia „Rómovia v slovenských mestách“

V marci 2015 vyšla monografia „Rómovia v slovenských mestách“, ktorú spracoval náš kolega Martin Šuvada. Recenzentmi monografie sú doc. Slavík z našej katedry, Dr. Michálek zo SAV a Dr. Jurík z Trnavskej univerzity. Monografia sa venuje rómskej minorite v Slovenskej republike, jej početnosti, rozmiestneniu i problémom tejto minority. Textová časť je obohatená fotografiami vyhotovenými počas terénnych výskumov v rozmedzí rokov 2007 – 2014. Monografia „Rómovia v slovenských mestách“ je dostupná v kamenných a internetových kníhkupectvách.



Prehľad najnovších vedeckých publikácií pracovníkov katedry vydaných počas zimného semestra 2014-2015

Bleha, B., Vaňo, B., Bačík, V. eds. 2014. *Demografický atlas Slovenskej republiky*. Bratislava: Geografika, 163 p.

Bokor, B., Bokorová, S., Ondoš, S., Švubová, R., Lukačová, Z., Hýblová, M., Szemes, T., Lux, A. 2014. Ionome and expression level of Si transporter genes (Lsi1, Lsi2, and Lsi6) affected by Zn and Si interaction in maize. *Environmental Science and Pollution Research*, 12 p. DOI: 10.1007/s11356-014-3876-6

Buček, J., Bleha B. 2014. Bańska Szczawnica - przeciwdziałanie negatywnym skutkom kurczenia się; lokalne inicjatywy a wsparcie zewnętrzne. In: Strykiewicz, T., ed. *Kurczenie się miast w Europie środkowo-wschodniej* (Urban Shrinkage in East-Central Europe). Poznań: Bogucki Wydawnictwo Naukowe, pp. 39-50.

Đurček, P., Richter, M. 2014. Vývoj vybraných demografických ukazovateľov v kontexte fenoménu "urban shrinkage" v urbánnom priestore SR. *Geographia Cassoviensis*, roč. 8, č. 2, s. 127-140.

Halás, M., Klapka, P., Bleha, B., Bednář, M. 2014. Funkčné regióny na Slovensku podľa denných tokov do zamestnania. *Geografický časopis*, roč. 66, č. 2, s. 89-114.

Hladký, R., Rochovská, A., Majo, J. 2014. Identifikácia potenciálne periférnych vidieckych obcí Trenčianskeho kraja. *Geografická revue*, roč. 10, č. 2, s. 5-27.

Hornák, M., Rochovská, A. 2014. Do mesta čoraz ďalej - dopravné vylúčenie obyvateľov vidieckych obcí Gemera. *Geographia Cassoviensis*, roč. 8, č. 2, s. 141-149.

- Kárpáty, P., Slavík, V. 2014. Geografia a pramene k jej inštitúcii v metropole Slovenska. *Geografia*, roč. 22, č. 3, s. 91-98.
- Majo, J. 2014. Niekoľko poznámok k fenoménu etnicity v súčasnej slovenskej humánnej geografii. *Acta Geographica Universitatis Comenianae*, vol. 58, no. 2, s. 149-172.
- Mládek, J., Káčerová, M., Ondačková, J. 2014. Syntetické hodnotenie starnutia európskych populácií. *Auspicia*, roč. 11, č. 3, s. 20-32.
- Murgaš, F., Klobučník, M. 2014. Municipalities and Regions as Good Places to Live: Index of Quality of Life in the Czech Republic. *Applied Research in Quality of Life* (Springer). 12/2014; DOI: 10.1007/s11482-014-9381-8
- Ondoš, S., Polónyová, E., Ely, P. 2014. Birth and Survival of Graduate Enterprises and Universities. *5 th Central European Conference in Regional Science - CERS*, pp. 672-682.
- Paulovičová, I., Ondoš, S., Belušák, L., Kusendová, D. 2015. Urban heartbeats (daily cycle of public transport intensity). *Lecture Notes in Geoinformation and Cartography* (Springer), 214, pp. 201-212.
- Plešivčák, M. 2014. Otázka politického správania obyvateľov vidieka a mesta v krajinách bývalého východného bloku so špeciálnym akcentom situácie na Slovensku. *Acta Geographica Universitatis Comenianae*, Vol. 58, No. 2,, s. 229-242.
- Rochovská, A., Majo, J., Káčerová, M. 2014. Súčasná realita vzťahov na slovenskom vidieku: Vidiecke komunity v ohrození alebo ako kapitalizmus pretvára sociálne vzťahy na dedine. In: *Miestne komunity 3. Odraz spoločenského vývoja po roku 1918 na charaktere a štruktúre miestnych komunít na Slovensku*. Banská Bystrica: Centrum vedy a výskumu Univerzity Mateja Belu, s. 39-55.
- Rusnák, J., Námesný, L. 2014. Príspevok geografov k ekonomike rozvojových štátov. *Medzinárodné vzťahy*, roč. 12, č. 4, s. 334-355.
- Rusnáková, J., Rochovská, A. 2014. Segregácia obyvateľov marginalizovaných rómskych komunít, chudoba a znevýhodnenia súvisiace s priestorovým vylúčením. *Geographia Cassoviensis*, roč. 8, č. 2, s. 162-172.
- Šprocha, B., Vaňo, B., Bleha, B. 2014. *Prognóza vývoja rodín a domácností na Slovensku do roku 2030*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM.
- Šuvada, M. 2015. *Rómovia v slovenských mestách*. Bratislava: Vydavateľstvo POMS. 168 s.
- Tkačík, K., Antoš, J. 2014. Zhodnotenie úrovne trestnej činnosti úžery na Slovensku. *Policajná teória a prax*, roč. 22, č. 4, s. 171-184.
- Vyslúžilová, I., Zicháčková, M. 2014. Kultúrny turizmus najvýznamnejších múzeí vo svetových metropolách. *Mladá veda / Young Science*, roč. 2, č. 3, s. 7-21.

KONFERENCIE



Záverečná konferencia GRINCOH projektu vo Varšave

V dňoch 26-27. februára 2015 sa uskutočnila záverečná konferencia veľkého medzinárodného projektu „GRINCOH - Growth - Innovation - Competitiveness: Fostering Cohesion in Central and Eastern Europe“ podporeného Európskou Komisiou v rámci 7. rámcového programu v rokoch 2012-2015 (celkovo išlo o projekt za 3,5 mil. EUR, z toho 2,7 mil. EUR bol príspevok EÚ). Do projektu boli zahrnuté všetky členské krajiny strednej a východnej Európy (spolu 10 krajín), v spolupráci s vybranými partnermi zo Veľkej Británie, Talianska, Nemecka, Fínska a Rakúska. Projekt koordinoval Profesor G. Gorzelak z Varšavskej Univerzity (Centre for European Regional and Local Studies - EUROREG). Katedru a Slovensko v projekte zastupoval J. Buček na projektovej pozícii „country expert“.

Projekt sa zameriaval na ekonomický, sociálny a regionálny rozvoj, najmä z perspektívy krajín strednej a východnej Európy a efektov využívania fondov EÚ. Kládol si primárne otázky - do akej miery súčasné prístupy k rozvoju v tejto časti Európy sú naozaj adekvátne potrebám tohto regiónu a do akej miery smerujú ku rastúcej súdržnosti a konvergencii - zbližovaniu regiónov jednak v rámci krajín a jednak medzi krajinami EÚ. Reflektoval aj situáciu v inovatívosti a konkurencieschopnosti týchto krajín a ich regiónov, vývoj na ich pracovnom trhu, adekvátnosť sociálnej a vzdelávacej politiky.

Riešitelia v rámci viacerých pracovných skupín upozornili na mnohé výzvy. Patrí k nim napr. menší objem prílevu zahraničných investícií - krajiny sa budú musieť v budúcnosti viac oprieť o vlastné zdroje (v širšom zmysle, nielen finančnom). Bude potrebné nájsť nové prístupy k podpore konkurencieschopnosti a inovatívosti týchto krajín. Súčasne nebude možné aby každý región mal ambíciu byť úspešným v poznatkovo náročných výrobách a službách. Aj krajiny tešiace sa dobrej ekonomickej kondícii musia zvažovať aký bude ich rozvojový model v budúcnosti. Diskusia sa odvíjala aj okolo otázky - V čom bude konkurencieschopnosť krajín SVE v najbližších dekádach? Bude stačiť, že to budú satelitné ekonomiky západnej Európy, napojená najmä na nemeckú ekonomiku? Táto alternatíva teraz pomáha časti krajín (najmä Česko, Poľsko, Maďarsko a Slovensko) a akoby otvárala (staro)nový zmysel pojmu Stredná Európa. Ale nedá sa vyhnúť ani ďalším zásadným úvahám týkajúcim sa doterajšieho rozvojového modelu - Ako zabezpečiť rozvoj bez komparatívnej výhody nízkych miezd. Za kľúčové determinanty a diferencujúce faktory rozvoja sa už považujú kvalita ľudských zdrojov a kvalita inštitúcií.

Nemôžu sa zanedbať zásadné demografické výzvy - starnutie a procesy „shrinking“. Viaceré krajiny (ich regióny, či mestá) čelia významnému poklesu počtu

obyvateľov, či už vďaka nepriaznivému vývoju prirodzeného prírastku, alebo sa musia vyrovnáť s významnou mierou emigrácie z krajiny (napr. pobaltské krajiny, Bulharsko, Rumunsko). EÚ sa bude musieť vyrovnáť v nasledujúcich dekádach s postupným poklesom počtu pracovných síl v dimenzii desiatok miliónov obyvateľov (otvorená však je otázka imigračných politík). Chystané rozvojové stratégie musia venovať väčšiu pozornosť mestám druhého (napr. s počtom obyvateľov nad 50 tisíc) a tretieho rádu a mobilizácii ich rozvojovému potenciálu. Z hľadiska sídelného systému mnohých krajín SVE sú veľmi dôležité, najmä keď mnohé krajiny nemajú väčší počet ozajstných metropol. K ďalším výzvam patrí aj to, ako zvládnuť zamestnanosť pracovnej sily, ktorá nie je adekvátne vzdelaná.

Veľká pozornosť sa venovala prirodzene úlohe EÚ a jej rozvojových fondov. Pomerne kritické boli názory upozorňujúce, že príliš veľa zdrojov EU sa doteraz vynaložilo na spotrebu („lepší život“) a menej na podporu rozvoja. Ukázal sa limitovaný význam investícií do infraštruktúry a ich menší vplyv na regionálny rozvoj. Je to síce nevyhnutná, ale nepostačujúca podmienka pre razantnejší sociálno-ekonomický rozvoj. Prázdne diaľnice, či prázdne letiská môžu byť realitou (a čiastočne už aj sú). Rovnako sa upozorňovalo na fakt, že v takýchto objemoch zdrojov a s takýmito prioritami je súčasné programovacie obdobie asi posledné. Budúce programovacie obdobia budú už veľmi pravdepodobne formulované značne odlišne, napr. oveľa viac tematicky. Logika prístupu sa musí zmeniť z koncentrácie na absorpciu fondov, do strategicky vhodného umiestnenia prostriedkov do vybraných sektorov/ aktivít/území. Nutná je lepšia koordinácia medzi sektormi, úrovňami vlády, ale aj v území. Ozývali sa aj hlasy volajúce po lepšej verejnej správe a kvalitnejších a odborne zdatnejších zamestnancoch verejnej správy.

Zaujímavú diskusiu vyvolali názory, že tradičné delenie Európy na Západ-Východ sa mení, resp. dopĺňa o perspektívu Sever-Juh (napr. ako Stredomorie). Deje sa tak najmä pod vplyvom uskutočnenia post-socialistickej transformácie a svetovej finančnej a ekonomickej krízy. Viaceré krajiny SVE sa dostávajú do lepšej kondície ako niektoré krajiny južnej Európy. Iným faktorom spôsobujúcim nejasnú diferenciáciu krajín v EÚ je postoj k Ukrajine a Rusku. Európa si zvyká na nové vnútorné preskupenie členských štátov, novú vnútornú diverzitu, napríklad vrátane „straty kompaktnosti“ postojov v rámci V4.

Projekt vygeneroval veľké množstvo štúdií pričom mnohé z nich sa venovali aj formulovaniu z analýz vyplývajúcich doporučení pre politikov, či už jednotlivých krajín, ale aj Európsku Komisiu. Zostáva veriť, že aspoň časť z nich si získa ich pozornosť a bude uplatnená pri zmenách rozvojových politík EÚ a jednotlivých štátov. Mnoho štúdií pripravených v rámci tohto projektu je k dispozícii na <http://www.grincoh.eu/>.

(jb)

Aktivity v kartografii 2014

Dňa 23.11.2014 sa uskutočnili v poradí už jedenáste *Aktivity v kartografii*. Ide o tradičný vedecko-odborný seminár, ktorý v dvojročných cykloch organizujú Kartografická spoločnosť Slovenskej republiky (KS SR) a Geografický ústav Slovenskej akadémie vied (GÚ SAV) pre všetkých záujemcov o kartografiu a príbuzné disciplíny. Seminár sa začal organizovať v roku 1984 z podnetu a zásluhou najmä Ing. Jána Pravdu, DrSc. – jedného z najvýznamnejších a medzinárodne uznávaných slovenských kartografov. Od roku 2012 je seminár venovaný práve pamiatke jeho zakladateľa.

Tohoročný seminár sa niesol v komornej atmosfére knižnice GÚ SAV a organizačnej réžii jej pracovníčok na čele s RNDr. Monikou Kopeckou, PhD. a v spolupráci s predsedom KS SR Ing. Róbertom Fencíkom, PhD., ktorí boli zároveň aj odborní garanti podujatia. Seminár otvorili a privítali 41 účastníkov spolu predseda KS SR a riaditeľ GÚ SAV – prof. RNDr. V. Ira, CSc. V pléne vystúpilo 15 prednášajúcich a odznelo 13 príspevkov, z toho 3 príspevky v češtine. Rôznorodosť tém poskytla účastníkom nazrieť do „dielne“ nielen akademických a výskumných pracovísk, ale aj do kartografickej praxe.



V prvom bloku, pod vedením Jána Feranca, načrtol zaujímavu L. Plánka z Vysokej školy báňskej – Technickej univerzity Ostrava aktuálnu problematiku náplne práce a povolania kartografa v kontexte súčasnej digitálnej tvorby kartografických produktov (Kartograf i podľa Jána Pravdu). Ján Oľahel kartograficky priblížil výsledky kolektívu autorov hostiteľského pracoviska seminára v kontexte interpretácie viacročných analýz zmien krajinnej pokrývky na dátovej báze projektu CORINE land cover a možností ďalšieho rozvoja a manažmentu študovaného územia (Pustnutie poľnohospodárskej pôdy – kartografická prezentácia na príklade vybraných okresov severného Slovenska). Jozef Nováček zo Slovenskej agentúry životného prostredia (SAŽP) nadviazal na problematiku CORINE a prezentoval výsledky svojho pracoviska v oblasti mapovania, verifikácie a vylepšenia konkrétnych tematických vrstiev krajinnej pokrývky a tzv. „pan-European High Resolution Layers – HRLs“, ktoré majú široké uplatnenie v krajinnej tvorbe (GIO land monitoring 2011-2013 – úlohy a aktuálny stav na Slovensku). Ján Tuček a Miroslav Kardoš z Technickej univerzity zo Zvolena informovali o možnostiach nových technológií v oblasti integrácie a mapového publikovania lesníckych geografických dát v rámci budovania svojho Centra excelentnosti (Integrácia údajov z progresívnych zdrojov DPZ pre lesnícke účely).



Foto: J. Bartaloš

V druhom bloku prednášok pripomenuli dôležitosť štandardizácie geografických názvov v praktickej digitálnej kartografii Mária Kováčová z Geodetického a kartografického ústavu a Eva Miklušová z Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky (Význam geografických názvov). Skúsenosti z tvorby interaktívnej mapy pre špecifickú skupinu používateľov pútavo priblížil Otakar Čerba zo Západočeskej univerzity v Plzni (Bezbariérová mapa ZČU). Výstupy komerčnej kartografie prezentovali dva príspevky, a to Renaty Šrámkovej z etablovanej spoločnosti GEODIS Slovakia (Kartografické diela na podklade ortofotomapy) a Jaroslava Piroha zo SKEYEMAP, s.r.o s ukážkou možnosti propagácie krás Slovenska prostredníctvom najnovších interpretačných mapových prostriedkov (Možnosti využitia

platformy Google Earth pri propagácii regiónov).

V poslednom bloku prednášok predstavila najskôr Dagmar Kusendová aktivity svojho pracoviska (Katedry humánnej geografie a demografie Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave) v oblasti spracovania a mapovej prezentácie historických údajov o obyvateľstve Slovenska. Na ňu nadviazala a prítomných zaujala Bc. Anna Medveďová prezentáciu výsledkov svojej bakalárskej práce v kontexte uvedených aktivít (Spracovanie a mapová prezentácia historických dát o obyvateľstve Šarišskej stolice z atlasu J. M. Korabinského). Nasledovala prezentácia ojedinelého kartografického výskumu pomocou očnej kamery v podaní Alžbety Brychtovej z Univerzity Palackého v Olomouci (Eye-tracking hodnocení fenologických map). Aktuálnu tematiku identifikácie rôznych reprezentácií totožných priestorových dát, resp. ich identity excelentne prezentovala Renata Ďuračiová zo Slovenskej technickej univerzity v Bratislave (Neistota, neurčitosť, podobnosť a identita objektov na mapách a v GIS). Maratón prednášok uzatvoril Jakub Straka (editor zborníka) prednáškou o riešení automatizovaného postupu tvorby dynamického popisu pre naše základné digitálne mapové dielo (Dynamické popisovanie objektov ZB GIS). V záverečnej diskusii vystúpil s krátkou prezentáciou Martin Zeman (SAŽP) venovanej integrácii hraníc Základných sídelných jednotiek a vektorovej katastrálnej mapy v prostredí Enviroportálu.

V cene účastníckeho poplatku (20-40 €) sa mohol každý účastník občerstviť a prelistovať si v recenzovanom 118 stranovom zborníku príspevkov. Ide o víťaný

a cenený bonus, ktorý organizátori podujatia pripravili v duchu tradície predchádzajúcich seminárov. Aj tento rok účastníci konštatovali, že prezentácia vybraných kartografických výstupov a diskusia o aktuálnych otázkach týkajúcich sa kartografickej tvorby bola prínosná a zaujímavá, zároveň vyjadrili nádej, že o dva roky bude zasa príležitosť sa stretnúť.

(dk)



Konferencia 25 rokov premien

Jesenné obdobie roku 1989 bolo pre vtedajšie východoeurópske krajiny viac ako prelomovým. Udalosti, ktoré v týchto spoločnostiach nastali, priniesli prekvapujúce dôsledky, ktoré sa navyše vyznačovali výraznou dynamikou v dobrom aj zlom význame. Tieto premeny sme si pri 25. výročí zamatovej revolúcie pripomenuli aj na našej univerzite. V dňoch 23-24. októbra sme na našej fakulte zorganizovali tak trochu aj bilančnú konferenciu mapujúcu 25 rokov premien mestského priestoru Bratislavy z viacerých pohľadov. Okrem humánnych geografov prijali pozvanie aj vedci a pedagógovia najmä z oblasti sociológie, etnológie, demografie ako aj zástupcovia občianskeho sektora. Asi netreba zvlášť zdôrazňovať, že takáto pestrá zmes pohľadov bola pre účastníkov mimoriadne inšpirujúca, otvorila mnohé otázky a vytvorila platformu na konštruktívnu a podnetnú diskusiu. Konferenciu otvoril prodekan fakulty Branislav Bleha a riaditeľ Geografického ústavu Vladimír Ira a úvodné plenárne príspevky predniesli Ján Buček z našej katedry a Zuzana Kepplová z Masarykovej univerzity v Brne. Konferencia následne pokračovala zhodnotením premien z viacerých pohľadov, napríklad o úlohách aktivistov, premenách volebného správania, otázkach o revitalizácii sídlisk, nových migrantoch, či vyhodnotením demografických premien v meste.

(jm)

Snem Únie miest Slovenska

Dňa 30.1.2015 sa v Primaciálnom paláci uskutočnilo zasadnutie mimoriadneho 25. snemu Únie miest Slovenska. Našu katedru na sneme zastupovali prof. Spišiak a doc. Slavík. Jednalo sa o prvý snem Únie miest Slovenska po jesenných komunálnych voľbách, preto bol snem skôr organizačný než pracovný. Prezidentom Únie miest Slovenska sa stal nový primátor Bratislavy Ivo Nesrovnal. Viceprezidentkou Únie miest Slovenska sa stala primátorka Prešova Andrea Turčanová. Únia miest sa uzniesla svoju činnosť v roku 2015 smerovať najmä na posilnenie pozície miestnej samosprávy v Ústave SR, prehodnotenie rozdelenia kompetencií a doriešenie fragmentovanej sídelnej štruktúry Slovenska.



(mš)

ZO ŽIVOTA KATEDRY

Skúsenosti zo zahraničnej stáže v Írsku

Slnko nad hlavou, vietor vo vlasoch a čerstvý závan Atlantiku – takto sa začala moja stáž v čarovnom mestečku Galway na samom konci sveta...alebo aspoň Írska. Veľkosťou by sa dalo toto mesto prirovnať našej Banskej Bystrici, takže som sa v ňom cítila hneď ako doma. Čulý ruch od rána do večera spôsobený nielen turizmom, ale predovšetkým množstvom mladých ľudí - študentov z rôznych kútov sveta, ktorí sem prišli študovať na jednu z dvoch významných írskych univerzít. Na jednej



z nich som sa ocitla aj ja a tak sa National University of Ireland (NUI) stala mojou trojmesačnou „*alma mater*“.

Univerzitný campus pripomínal skôr malé študentské mestečko, kde bolo pohromade všetko potrebné – jednotlivé fakulty, študijné oddelenie a administratívne budovy, hlavná aula univerzity, kaplnka, knižnica, jedáleň, kaviareň a dokonca aj univerzitný bar, no a v neposlednom rade športové centrum so všetkým čo k tomu patrí od bazéna, cez squashové kurty, fitko až po horolezeckú stenu.

Mojim dočasným pôsobiskom a najčastejšie navštevovaným miestom sa stalo



geografické oddelenie spadajúce pod *School of Geography and Archeology*, ktorá patrí k najväčším v rámci *College of Arts, Social Sciences & Celtic Studies*. V rámci mojej stáže som sa zúčastnila viacerých odborných seminárov, workshopov a konferencií; prednášala írskym študentom; spolupracovala s kolegami z katedry a prostredníctvom osobných stretnutí s rôznymi vidieckymi aktérmi mala možnosť lepšie porozumieť otázkam týkajúcich sa vidieckeho prostredia nielen v Írsku, ale i v globále. Verím, že táto spolupráca nám vydrží naďalej, aj keď takto na diaľku.

Hoci moja stáž nemala charakter klasického študijného pobytu, z výhod a možností pre študentov som sa snažila vytážiť maximum. Keďže na univerzite študuje približne 17 000 študentov, majú široké spektrum možností nielen pokiaľ ide o výber

študijných programov, ale i v rámci tzv. *Societies* a univerzitných klubov, ktoré sú tu neodmysliteľnou súčasťou študentského života. Vzhľadom k môjmu krátkemu pobytu som sa zapísala aspoň do turistického klubu a na kurz írskych tancov, vďaka čomu moja skúsenosť nabrala úplne iný rozmer. Vidieť a spoznať írsku krajinu z vrcholov kopcov s batohom na chrbte, zhovárať sa s domácimi a zdieľať zážitky s ďalšími zahraničnými študentami bolo niečo skvelé. Pobyt na zahraničnej univerzite na základe vlastnej skúsenosti preto vrelo odporúčam všetkým študentom a doktorandom. Je predsa lepšie raz vidieť (či v tomto prípade zažiť) než dvakrát počuť!

(Im)

Memoriál Mladena Kolényho pre náš tím so strieborným leskom

V závere minulého roku, v piatok 12. decembra 2014, sa uskutočnil tradičný futbalový turnaj geografov, nesúci sa v posledných rokoch v duchu spomienky na jedinečného pedagóga našej fakulty, Dr. Mladena Kolényho. V tomto prípade išlo už o 16. ročník športového merania síl medzi geografickými pracoviskami zo Slovenska, Čiech a Moravy, ktorého sa tentokrát zúčastnilo 12 tímov. Naša katedra mala



navyše povinnosť toto neformálne stretnutie zorganizovať, nakoľko sa uplatňuje systém rotácie organizačného žezla medzi katedrami geografickej sekcie našej fakulty a naposledy sme súťažiacie tímy hostili v roku 2010.

Po športovej stránke možno toto podujatie hodnotiť pozitívne, nakoľko sa tímu hájaceho farby "humánky" podarilo prebojovať až do samotného finálového duelu turnaja. Ale poďme pekne poporiadku. V základnej skupine B sme postupne narazili na družstvá Slovenskej akadémie vied, sociálnych geografov z Ostravy, geografov z Ružomberka, Nitry a v poslednom zápase skupiny na tím kartografie z domovskej fakulty. Základnú skupinu náš mančaft vyhral s prehľadom, pri piatich víťazstvách a celkovým skóre 20:1, keď jediný gól inkasoval až v posledných sekundách záverečného duelu, aj to nie priamo z hry, ale z nariadeného pokutového kopu. Nechceli by sme sa príliš porovnávať s naším aktuálnym majstrom zo zelených trávnikov, ale obdobné skóre, žiaľ v opačnom garde, zaknihoval najslávnejší slovenský klub počas minulej futbalovej jesene v Európskej lige... ☺ Na margo prvého duelu treba povedať, že našu futbalovú svätyňu hájil profesor Spišiak, ktorý, ako sa v športovom žargóne zvykne hovoriť, za sebou zatiahol roletu a pomohol tak naštartovať našu spanilú jazdu základnou skupinou. V ďalšom priebehu turnaja kryl rovnako kvalitne našu bránku Lukáš Belušák. Náš tím ako víťaz skupiny postúpil priamo do semifinále, kde sa stretol, rovnako ako pred rokom, v náročnom dueli s geografmi z Brna. Zápas nebol vôbec jednoduchý, ale nakoniec sa nášmu družstvu podarilo zvíťaziť tesne 2:1. Pred našimi (tentokrát len) chlapcami stál už len jeden súper, posledný krôčik k celkovému triumfu, ktorý však zvykne bývať práve ten najťažší... Táto ľudová pravda sa nakoniec do bodky potvrdila a vo finálovom dueli sme nakoniec podľahli víťazovi A skupiny, Olomoucu, po nervydrásajúcom finále, tesne 0:1.

Sklamanie na tvárach našich geofutbalistov bolo zrejmé, ale každému z nich patrí veľká vďaka za to, že bojoval za čo najlepšie umiestnenie našej "humánky" na tomto čoraz prestížnejšom športovom podujatí. Len slabou náplastou po finálovej boľáčke bolo vyhlásenie najlepšieho strelca turnaja, ktorým sa stal (v poradí asi druhý najväčší fanúšik Manchesteru United v histórii katedry) Maťo Plešivčák. Okrem už vyššie

spomenutých góľmanov nášho mančaftu, profesora Spišiaka a Lukáša Belušáka, tvorili športovú časť nášho tímu Braňo Bleha, Lukáš Námešný, Filip Lehocký, Mišo Katuša, Maťo Plešivčák a v prvom dueli na trénerskom poste slovenský Ferguson, doc. Buček. Podakovanie však patrí i našim fanúšikom (Evke Džupinovej priamo na mieste a všetkým ostatným myslou s nami) a predovšetkým celému organizačnému tímu (spomedzi vyššie spomenutých, rovnako Mišovi Klobučníkovi, Vladíkovi Bačíkovi, Marekovi Richterovi, Jarovi Rusnákovi, Evke Polonyovej, Maťovi Šuvadovi, Mišovi Szabovi, Katke Matejovej a viacerým študentom, bez ktorých by tento turnaj nemohol úspešne prebehnúť).



Mali sme pocit, že účastníci turnaja prichádzajúci zblízka i zďaleka boli spokojní nielen so športovou časťou podujatia, ale aj tou spoločenskou. Preto veríme, že v závere i tohto roku sa všetci geografi z "Česko-Slovenska" opäť stretneme, a pokiaľ ide

o futbalové ambície nášho družstva, pokúsime sa minuloročné strieborné medaile "zameniť" za metále ešte cennejšieho lesku...

(mp)

Kolegovia v časopise NAŠA UNIVERZITA

Vo februárovom čísle časopisu NAŠA UNIVERZITA nájdete dvoch členov katedry Humánnej geografie a demografie. V rubrike dívame sa po svete píše Mgr. Lucia Máliková na strane 26 o zahraničnej stáži v Írsku, absolvovanej v rámci programu ERASMUS+. Na strane 27 v rubrike prezradili ste nám o sebe je uverejnený rozhovor s doc. Jánom Bučekom. Viac sa dozviete v priloženom odkaze na samotný časopis.

http://uniba.sk/fileadmin/ruk/nasa_univerzita/NU2014-15/2015_06.pdf

Informačný leták o štúdiu na katedre

Pre dlhšie pociťovanú potrebu zlepšenia informovanosti o štúdiu na katedre, jej pracovníci pripravili informačný leták predstavujúci katedru a ňou poskytované študijné programy potenciálnym študentom, najmä bakalárskeho štúdia. Napriek určitej skepse voči takýmto tradičným nástrojom poskytovania informácií, bola tlačaná podoba letáku distribuovaná na vybrané stredné školy na Slovensku. Keďže viac veríme modernejším a mladým ľuďom bližším elektronickým médiám, v elektronickej podobe bol leták k dispozícii záujemcom na stiahnutie na webovej stránke katedry. Ďalšou súčasťou on-line informačného balíčka pre záujemcov o štúdium bol aj jednoduchý prehľad hlavných blokov študovaných predmetov. Veríme, že najmä vážnym záujemcom o štúdium geografie tieto informácie pomohli.

(j b)

Študuj

humánnu geografiu a demografiu

na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského



„Zaujímavé štúdium a dobré uplatnenie“

KATEDRA HUMÁNEJ GEOGRAFIE A DEMOGRAFIE

Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

od roku 1952 katedra prispieva k vzdelávaniu a výskumu v geografii

